

<https://kritika-hdp.hr>[TEMA \(HTTPS://KRITIKA-HDP.HR/TEMA/\)](https://kritika-hdp.hr/TEMA/)[Pakistanska književnost](#)

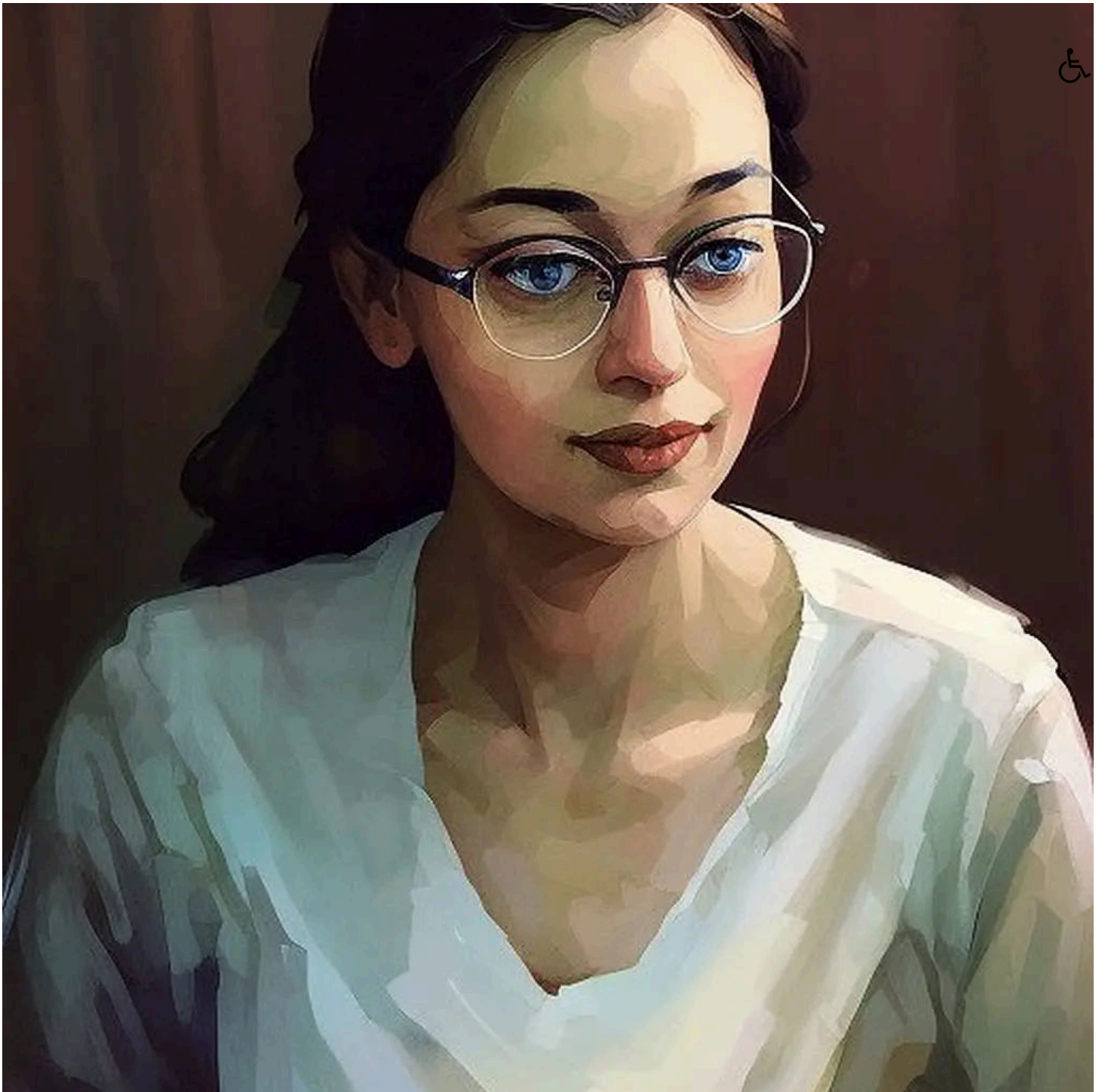
Duhovi, detektivi i antiromansa u pakistanskim metropolama

Istražujući književne domovine europskih migranata Lora Tomaš razgovarala je s dvoje anglofonskih autora iz Pakistana koji pišu u eksperimentalnijim formama te žanrovima horora i misterija: spisateljicom Ayeshom Muzzaffar i piscem Tahom Keharom

<https://kritika-hdp.hr/autor/ltomas/>

Lora Tomaš

<https://kritika-hdp.hr/autor/ltomas/>

Ayesha Muzzafar, portret rađen uz pomoć UI

Politikom književne recepcije i kritike očučuju se određena područja i njihovi stanovnici, promatra ih se gotovo isključivo kao (pod)nositelje „egzotičnih“ stupnjeva deprivacije ili stalnu referencu na kolonijalni period. Nerijetko se time zaobilaze eksperimentalnija, originalnija djela na jezicima tih regija te čitava lepeza žanrova

Mnoge su se svjetske autorice posljednjih godina dotakle istog problema: zapadnog imperativa direktne političke angažiranosti u književnosti koja nastaje na takozvanom Globalnom jugu. Idealno su to romani, literarna fikcija, i idealno tematiziraju neku vrstu društvene traume – migracije, sukobe i potlačenost po rodnom, etničkom i/ili ekonomskom ključu. Takvi se tekstovi prevode i prodaju na Zapadu, na njima se doktorira, a često su već izvorno napisani na engleskom jeziku, kolonijalnoj baštini velikog dijela svijeta, svakako južne Azije. Pa iako je možda u pitanju samorazumljivi trend, ovakvom se politikom književne recepcije i kritike očučuju određena područja i njihovi stanovnici, promatra ih se gotovo isključivo kao (pod)nositelje „egzotičnih“ stupnjeva deprivacije ili stalnu referencu na kolonijalni period. Nerijetko se time zaobilaze eksperimentalnija, originalnija djela na jezicima tih regija te čitava lepeza žanrova: od poezije i kratke priče do detektivskih romana, krimića, horora ili znanstvene fantastike, djela koja bi nas potencijalno mogla dovesti u egalitarnije književne suodnose i dijaloge.

Za ovaj sam prilog stoga odabrala dvoje anglofonih žanrovskih pisaca iz dva najveća pakistanska grada, milijunskih metropola Karachija i Lahorea, kamo se slijevaju ruralni stanovnici, legende, narodne priče i njihovi (nadnaravni) protagonisti, pokušavajući pustiti korijenje na betonu. Prva od njih spisateljica je priča u žanru horora i instagramska zvijezda **Ayesha Muzaffar**. Njezin pojam *Džinistana (Obitavalište džinova)* neiscrpan je i u kontekstu našeg poimanja mjesta, stvarnih ili simboličkih, odakle nam u Europu pristižu migranti i izbjeglice. Svi mi dijelimo kolektivno iskustvo suočavanja s našim najdubljim strahovima, rekla mi je u nedavnom razgovoru koji smo vodile putem emaila, a pripovijedanje je relativno sigurna metoda. Strah nam je svima zajednički, strah od nepoznatog i drugog. Strah je veza koju ova autorica smatra beskrajno fascinantnom.

Ayesha Muzaffar

Džinistan Ayeshe Muzaffar

„Džinistan je područje koje postoji uz naše, ali se rijetko priznaje. Nije to samo zemlja ili mjesto – to je prisutnost koja ostaje u pozadini naših svakodnevnih života, puna nevidljivih sila i priča koje nadilaze fizički svijet. Odlučila sam se usredotočiti na njih jer sam tijekom odrastanja uvijek bila fascinirana neobjašnjivim – pričama o džinovima, proganjanjima i nadnaravnom, koje su velik dio naše kulture. Pisanje mi omogućuje da to šaputanje nepoznatog iznesem na svjetlo dana, da istražim strah i granice stvarnosti, imajući pritom na umu našu kulturnu baštinu“, rekla mi je Muzaffar, čiji je profil na Instagramu, @abusjinns (https://www.instagram.com/abusjinns/p/C_opD5zt7j1/?img_index=1), posvećen upravo ovakvim temama, a broji više od 50 tisuća pratitelja. Muzaffar je dosad napisala tri knjige priča o paranormalnom: *Abu's Jinns* (2018.), priče iz života pakistanskog egzorcista, *Jinnistan: Scary*

Stories to Tell Over Chai (2022.) i *Bhabhis of Lahore & Other Forbidden Tales of the City* (2022.). Trenutno radi na novim naslovima i scenariju za horor film *Deemak*, koji će režirati **Rafay Rashdi**.

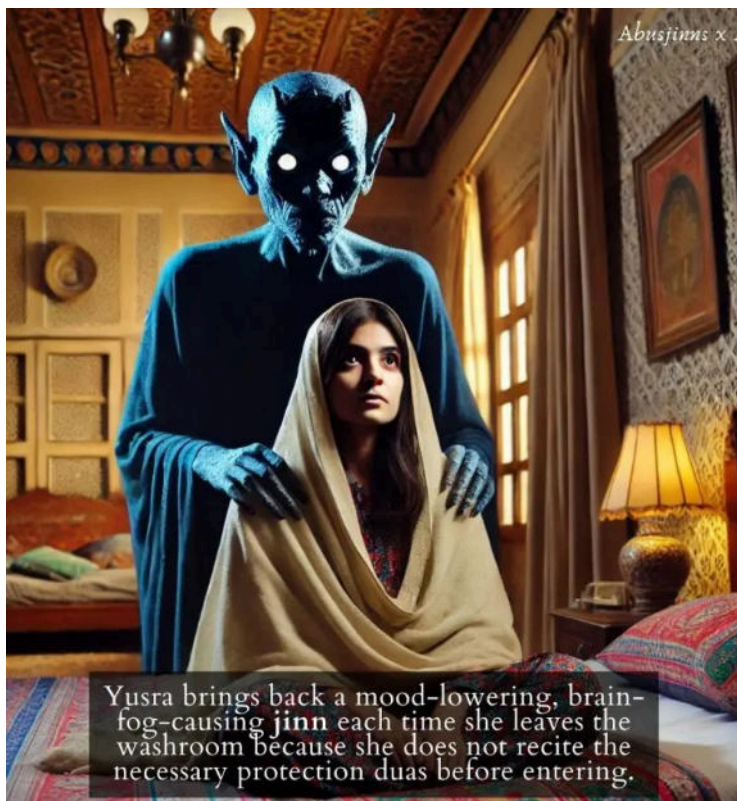
„Sve je počelo tako što sam dijelila isječke priča na Instagramu, ne očekujući puno“, rekla mi je Muzaffar. „Ljudi su se polako počeli povezivati sa sadržajem, dijeliti vlastita iskustva ili su ih jednostavno privlačile jezive, svakodnevne, nadnaravne teme. Mislim da su priče naišle na izvrstan odjek zato što nisu bile samo nasumični strahovi – zrcalile su dio naše kulture koji se često prešućuje. Ta ideja da nadnaravno može postojati uz nas, u našem svakodnevnom životu, rezonirala je s mnogo ljudi, a uvijek su me privlačile priče koje stvaraju nelagodu na najbolji mogući način. Mislim da je sve počelo kad sam bila dijete, dok sam slušala *abuove* (očeve) priče o nadnaravnom. Postoji nešto duboko zadovoljavajuće u izazivanju snažne emocionalne reakcije, bilo da se radi o strahu, znatiželji ili strahopoštovanju. Isplati se naježiti ljude jer zadire u iskonski dio onoga što jesmo – naše instinkte za preživljavanje, našu potrebu da razumijemo nepoznato.“

Džinovi i migracije

Muzaffar živi u Lahoreu, gradu od preko četrnaest milijuna stanovnika. O Lahoreu i piše. „Gradovi imaju vlastiti puls, vlastiti ritam – a tako i vlastitu vrstu džinova“, rekla mi je. „Urbani džinovi nisu poput onih o kojima čujete u selima, kakvi žive u drveću ili drevnim zemljama. Oni su dio betonske džungle, vrebaju u napuštenim zgradama, zaboravljenim uličicama, ponekad i u prometnom kaosu. Ali jesu li migrirali iz ruralnih područja, poput ljudi u potrazi za poslom i novim životom? Možda. Džinovi se, poput nas, prilagođavaju okolini. Gradovi bruje od energije koja ih privlači, a oni u tom zuju pronalaze novi dom. Neka od tih bića, vjerujem, imaju veze s drevnim tradicijama i vjerom, ali su evoluirala, baš kao i gradovi. Poprimaju nove oblike, nove priče, ali njihova bit ostaje vezana za nešto starije, nešto što je oduvijek s nama.“

„Postoji nešto duboko zadovoljavajuće u izazivanju snažne emocionalne reakcije, bilo da se radi o strahu, znatiželji ili strahopoštovanju. Isplati se naježiti ljude jer zadire u iskonski dio onoga što jesmo – naše instinkte za preživljavanje, našu potrebu da razumijemo nepoznato.“ – Ayesha Muzaffar

Džinovi i AI

Ayesha Muzzafar, napravljeno uz pomoć UI-ja

„Džinovi se u mom svijetu često nalaze na granici između doslovnih entiteta i simboličkih prikaza naših najdubljih strahova i trauma“, rekla mi je Muzzafar kad sam joj postavila pitanje u vezi jedne slike na njezinu Instagramu, generirane umjetnom inteligencijom, na kojoj rogati džin sjedi za stolom ugledne političke obitelji – „džin predaka“, stoji u naslovu. „Taj džin predaka mogao bi biti stvarna prisutnost“, rekla mi je, „biće koje putuje kroz generacije, ali može predstavljati i nešto psihološko – neriješenu traumu, težinu nasljeđa, strah od nepoznatog koji se prenosi s roditelja na dijete. Džinovi umnogome služe kao metafore za ono od čega ne možemo pobjeći, bilo da su stvarna

bića ili tamniji dijelovi našeg uma. Oni su oboje, a ta ih dvojnost čini tako moćnim.“

https://www.instagram.com/abusjinns/p/C_opD5zt7j1/?img_index=1
(https://www.instagram.com/abusjinns/p/C_opD5zt7j1/?img_index=1).

Ideja slika generiranih umjetnom inteligencijom kod Muzzafar je proizašla iz želje da vizualno predstavi jezive trenutke svakodnevnice koji inspiriraju njezine priče. Stvorila ih je koristeći razne alate AI-a, ali inspiracija uvijek dolazi iz promatranja stvarnog života ili susreta koji se čine svakodnevnim dok ih ne pogledamo iz drugog kuta. „Mislim da umjetna inteligencija nadnaravnome dodaje zanimljiv sloj – omogućuje nam da oblikujemo bezoblično, vizualiziramo nevidljivo“, rekla je. „No ona je i dvosjekli mač: iako nam pomaže povezati se s tim temama, također nas udaljava od sirovog, nefiltriranog straha koji proizlazi iz stvarnih iskustava.“

Preteče žanra u urdskoj književnosti

Zahvaljujući činjenici da piše na engleskom, Muzzafar je stekla globalno čitateljstvo, ali nije prva koji se bavila hororom ili nadnaravnim u pakistanskoj književnosti. „Postoje mnogi preteče u urdskoj književnosti“, rekla mi je. „Nadnaravno, a posebno džinovi, već dugo su popularna tema, osobito u vjerskim tekstovima i usmenim predajama. Ne bih rekla da su moje knjige revolucionarne u smislu da su jedine u ovom žanru, ali dodaju novi sloj premošćujući tradicionalne priče s modernim pripovijedanjem. I naravno – nitko nema *abua* poput mog. Odatle izvire magija.“

Tko je zapravo *abu*?

„To nije samo ime“, govori Muzzafar pojašnjavajući ime svog profila na Instagramu i naslov svoje prve knjige: *Abu's Jinns (Abuovi džinovi)*. „To je oda čovjeku koji u zimske večeri miješa afganistansku piletinu, a meni, svojoj kćeri, nudi prostor da lutam neviđenim carstvima. Moj *abu* nije ove priče čuo ni od koga doli od života samog. On u sebi nosi onu vrstu iskustava koja se tiho talože u srcu, ali odjekuju kroz vrijeme. On je čovjek čija je mudrost utkana u priče preduboke da bi se u potpunosti razotkrile, priče o čudnim susretima koje je podijelio sa mnom – priče koje sama nikada ne bih mogla ni zamisliti. On je prvi primijetio taj drhtaj u mojim rukama, želju da pišem o nepoznatom, i udahnuo život mojoj prvoj priči. Nikada nije trebao objašnjavati odakle priče dolaze; jednostavno ih je živio. Zato moj rad nije samo moj – on je utjelovljenje njegove mudrosti, njegova čuda i njegove suptilne, ali moćne povezanosti s misterijama svijeta. Svaka riječ koju napišem odaje počast čovjeku koji je jednim znalačkim pogledom otključao vrata u carstvo priča koje nikada neću prestati istraživati.“

Zahvaljujući činjenici da piše na engleskom, Muzzafar je stekla globalno čitateljstvo, ali nije prva koji se bavila hororom ili nadnaravnim u pakistanskoj književnosti

Taha Kehar, foto: Huma Sheikh

Taha Kehar i njegove priče usredotočene na žene

„Pakistanska serija *Churails* (prema urdskoj riječi za *vješticu*), koju je producirao indijski ZEE5, zabranjena je prije nekoliko godina nakon što je kontroverzni isječak odjeknuo na društvenim mrežama: lik koji glumi veteranska pakistanska glumica žali se na činjenicu da su žene morale pružati seksualne usluge kako bi napredovale na poslu. Korisnici interneta isječak su ocijenili vulgarnim jer se bavio tabu temom; jer se u pakistanskom društvu o seksu općenito ne raspravlja otvoreno, a televizija je strogo regulirana. Zabrana serije *Churails* tek treba biti ukinuta, trenutno je se u Pakistanu ne može gledati ni preko ZEE aplikacije. U međuvremenu je i *Barzakh* – fantastična serija producirana u Indiji, koju je režirao pakistanski redatelj –

kritizirana zbog istraživanja tema vezanih uz LGBTQ. Pakistanskim gledateljima više nije dostupna za gledanje na YouTubeu. Kod nas prevladava prešutna cenzura, a kreativna sloboda je mit. Srećom, nema svatko strpljenja pročitati knjigu pa se piscima beletristike, izgleda, mnogo toga progleda kroz prste – pogotovo ako pišu na engleskom“, rekao mi je **Taha Kehar**, pisac, novinar i književni kritičar u razgovoru tijekom kojeg smo se dotakli gorućih pitanja u Pakistanu, položaja žena i pisaca u dvadesetmilijunskoj metropoli, Karachiju, gdje Kehar živi, te njegova dva romana koja u središtu imaju intrigantne žene: *No Funeral for Nazia* (2023.), priča o ženi koja umjesto vlastita sprovoda isplanira zabavu, ujedno kombinacija više žanrova, od detektivskog do misterija, te *anti-romcom Typically Tanya* (2018.). Keharov je prvi roman, *Of Rift and Rivalry*, 2014., priča o posljedicama podjele Indije 1947. na Pakistan i Indiju. Kehar je također suuredio antologiju *Stained-Glass Window: Stories of the Pandemic from Pakistan* (2020.), a aktivno uređuje *Tales from Karachi: City of Words*, antologiju kratke kratke priče o životu u Karachiju, koja se objavljuje na Instagramu. Njezin je prvi dio 2021. okupljen i u tiskanom obliku.

Nekonvencionalne protagonistice

„Uvijek su me privlačile priče usredotočene na žene“, rekao mi je Kehar. „Vjerojatno je to povezano s činjenicom da sam odrastao u kućanstvu u kojemu sam bio okružen otvorenim, samouvjerenim ženama. Čak mi je i sada teško uroniti u priče napisane iz muške perspektive jer su često vođene očiglednim muškim egom i lažnim junaštvom. Jednoga dana planiram napisati roman o muškom prijateljstvu koje ne pati od tih mana. Do tada bih volio napisati još romana iz ženske perspektive.“

Keharova odluka da u romanu *No Funeral for Nazia* prikaže žensku protagonisticu neraskidivo je povezana s izborima koje je napravio dok je pisao svoj prethodni roman, *Typically Tanya*. „*Tanya* je napisana u prvom licu novinarke od dvadeset i koju godinu, koja se nosi s profesionalnim i osobnim izazovima u Karachiju“, rekao mi je. „*Tanya* je toliko dominantno prisutna u romanu da je na kraju zasjenila ostale likove i glasove. U *No Funeral for Nazia* želio sam obrnuti ovu situaciju dopuštajući da mrtva protagonistica oživi kroz sjećanja i anegdote drugih likova. Stoga istoimena Nazia postaje ‘odsutna prisutnost’ na sličan način kao što je to bila **Rebecca de Winter** u romanu *Rebecca* Daphne du Maurier. Ona sama ne pojavljuje se kao dominantna prisutnost u linearnom luku romana; njezinu priču otkrivaju njezini prijatelji i članovi obitelji.“

“Za razliku od njihovih indijskih kolega, pakistanske čitatelje Tanya je razbjesnila jer se činila kao suprotnost njihovim kulturnim vrijednostima. Mnogi su od njih osjećali potrebu osuđivati je iz moralnih razloga – jer je pila i povremeno pušila cigaretu ili džoint. Što je još gore, Tanya se nije htjela prilagoditi, niti se ustručavala ikoga prozvati zbog kršenja granica” – Taha Kehar

Od samog početka Kehar je Naziju želio prikazati kao nekonvencionalnu osobu kreativna uma. Ne čudi stoga da ju je odlučio učiniti spisateljicom, rekao mi je. „Nakon što sam se odlučio za karijeru glavne junakinje, znao sam da će žene koje će prisustvovati njezinoj zabavi također biti spisateljice, one koje se bore ili tek počinju. To mi je omogućilo da te žene prikazem kao pronicljive, samouvjerene osobe, čak i ako su u različitim stupnjevima oblikovane patrijarhalnim očekivanjima. Poslužilo je i kao proturječje zapadnim predodžbama koje često dehumaniziraju ljude na Globalnom jugu. U jednom trenutku u priči, Nazia i njezina izdavačica Dolly čitaju njezin rukopis u uredu dok je grad paraliziran štrajkovima. Ovom sam scenom htio pokazati kako su ljudi nastavili razmišljati, sanjati i nadati se usred kaosa“, rekao mi je Kehar, koji isprva nije namjeravao napisati misteriju. Zapravo ga je zanimalo istraživanje smrti i tuge u pakistanskom kontekstu, ali ubrzo je otkrio da ima idealne uvjete za roman u stilu **Agathe Christie** (smrt i zabava s međusobno zaraćenim gostima) te je odlučio uvesti hipnoterapeuta kao kvazidetektiva koji će čitateljima pomoći da razumiju Nazijin život. „Primijetio sam da su misterije obično formulaične i da žene prikazuju kao žrtve ili zavodnice“, rekao mi je Kehar. „Htio sam to osporiti.“

Teško je reći hoće li zagriženi obožavatelji konvencionalnih misterija cijeliti roman *No Funeral for Nazia*, jer je žanr prilagodio sebi. „Međutim, postoje neki vidljivi obrati u priči koji bi mogli zaintrigirati čitatelje“, rekao mi je. „Nisam siguran jesu li misterije popularnije u Pakistanu nego bilo gdje drugdje u svijetu. Svatko cijeni dobru misteriju – bez obzira na to jeste li upoznati s lokacijom na kojoj se radnja odvija – jer vam izaziva znatiželju. Nisam naišao na previše anglofonih misterija iz Pakistana, ali sjećam se serijala romana urdske spisateljice **Mazhar Kaleem**, koji je prikazivao tajnog agenta po imenu Ali Imran.“

Ni Tanya Shaukat zasigurno nije standardni lik u suvremenoj pakistanskoj književnosti jer prkosi stereotipnoj slici žene koja peče kolačiće, slici koju često susrećemo u *mainstream* medijima, rekao mi je Kehar. „Međutim, ona je ili izdvojena ili neizbrisiv dio društvenog tkiva, ovisno o tome koga pitate. Kad je *Typically Tanya* objavljena 2018., indijski čitatelji često su me

pitali ima li više pakistanskih žena koje su jednako tvrdoglave i samovoljne kao Tanya. U retrospektivi, pitanje je imalo veze s unaprijed stvorenim predodžbama koje su ti čitatelji gajili o pakistanskim ženama, slikama o potlačenim ženama u burkama. Tanya potječe iz privilegiranog, urbanog miljea koji joj je dopušta da zaobilazi društvena ograničenja i izražava svoje stavove bez straha od posljedica. Međutim, nije rijetkost naići na iskrene, pronicljive i otvorene žene u različitim slojevima pakistanskog društva.

Za razliku od njihovih indijskih kolega, pakistanske čitatelje Tanya je razbjesnila jer se činila kao suprotnost njihovim kulturnim vrijednostima. Mnogi su od njih osjećali potrebu osuđivati je iz moralnih razloga – jer je pila i povremeno pušila cigaretu ili džoint. Što je još gore, Tanya se nije htjela prilagoditi, niti se ustručavala ikoga prozvati zbog kršenja granica, bilo roditelja ili prijatelja.

Prošlo je šest godina otkako je roman objavljen, a još uvijek sam zaintrigiran reakcijama čitatelja na tako polarizirajuću protagonisticu. Zamislio sam je kao lik sposoban za empatiju, iako je ponekad pomalo gruba. Narativ, filtriran kroz glas u prvom licu, strukturiran je u obliku dnevničkih zapisa ili 'vremenskih oznaka'. Sad to vidim kao unutarnji monolog povezan s povremenim interakcijama s njezinim prijateljima i obitelji. Vjerojatno zato njezine misli teku bez ikakvih inhibicija.

Dok sam pisao *Typically Tanya*, svjesno sam se trudio izbjeći pisanje pripovijesti napajane testosteronom i muškim pogledom. Napisao sam roman u prvom licu kako bih mogao uhvatiti bît njezina glasa. U trenutku sumnje u sebe, osjetio sam da su se moja osobna zapažanja ispreplela s Tanyinim i odmah sam se odlučio za glas u trećem licu. Nekoliko dana kasnije, nastavio sam pisati u prvom licu jer je sveznajući pripovjedač u trećem licu kompromitirao Tanyin glas.

Kad je objavljen, roman *Typically Tanya* promoviran je kao suvremena ljubavna priča. Inače mi je namjera bila napisati 'anti-romcom': Tanya je antiteza svim onim stereotipnim junakinjama koje susrećemo u ljubavnim romanima. Tanya je spoj hrabrih, inteligentnih žena na koje sam naišao tijekom svojih prvih dana rada u medijima. Kao i većina nas, i ona ima mane, ali je voljna učiti iz svojih grešaka.

Karachi kao književna igračka

„S populacijom preko 20 milijuna, Karachi nastavlja rasti nevjerojatnom brzinom“, govori Kehar. „Toliko se proširio tijekom godina da se ponekad čini kao da ste ušli u sasvim drugi grad kada idete s jednog kraja na drugi. Prije nekoliko mjeseci padala je kiša u jednom dijelu grada; u međuvremenu je bilo suho i sunčano u drugom. Karachi je kozmopolitska metropola koja i dalje privlači ljude iz cijelog Pakistana, osobito iz ruralnih područja. Stambena kriza je i dalje prisutna, a prevladavajuća socio-ekonomska kriza otežava ljudima da jedu tri normalna obroka dnevno. U isto vrijeme, luksuzne gradske četvrti utjelovljuju stvarnost koja se uvelike

Ayesha Muzzafar, napravljeno uz pomoć UI-ja

razlikuje od one koju živi većina. Karachi je grad kontradikcija. Posljednjih godina, autori su se savjesno potrudili uhvatiti *zeitgeist* grada. Roman *Karachi Raj* (2015.) **Anis Shivani**, na primjer, bavi se složenošću života u ovome megagrađu. *Karachi Vice: Life and Death in a Contested City* (2021.) **Samire Shackle** značajan je publicistički tekst koji istražuje Karachi kroz iskustva građana koji su iz neposredne blizine svjedočili njegovim turbulencijama. Povijesno gledano, Karachi nikada nije bio epicentar velikih književnih pokreta u južnoj Aziji. To je navelo cinike da ustvrde da gradu nedostaje kohezivna književna kultura. Kako bilo, Karachi je oduvijek bio nešto poput književne igračke. Književnici su napisali uvjerljive narative o prošlosti grada i njegovu brzom poniranju u etničke sukobe i militantnost. Međutim, suprotno zapadnjačkim percepcijama, današnji Karachi više je od pukog zbroja svoje povijesti ili ovih povremenih kaotičnih epizoda. Izrazito kozmopolitski grad, Karachi privlači različite zajednice iz cijelog Pakistana. Teško je procijeniti jesu li iskustva svih ovih različitih zajednica i skupina adekvatno predstavljena u anglofonoj literaturi o Karachiju. Osobno bih želio čitati više tekstova o tome kako je manjak zajedničkih javnih prostora u Karachiju utjecao na psihi njegovih građana.“

Pakistanska književnost, domaća i dijasporska

„Indoktrinacija bi nas navela na uvjerenje da pakistanski autori u dijaspori podilaze Zapadu“ rekao mi je Kehar. „Slično tome, neki ‘domaći’ pisci optuženi su da predstavljaju negativnu sliku svoje domovine umjesto da na autentičan način oslikaju pakistansku stvarnost. Ne slažem se ni s jednim od ova dva zapažanja.“

Pakistanski autori u dijaspori ne prate samo želje zapadnog čitatelja. **Kamila Shamsie**, koja živi daleko od Pakistana, napisala je snažne romane smještene u Karachiju. Pokojna **Zeeba Sadiq** – koja je rođena u Karachiju, a kasnije se nastanila u UK-u – napisala je 38 *Bahadurabad* (2002.), uvjerljivu memoarsku prozu koja nam otkriva Karachi prošlih godina.

Nakon 11. rujna 2001., neki su pisci osjetili rastuću potrebu da komentiraju val militantnosti, vjerojatno kako bi se suprotstavili antipakistanskim ili islamofobičnim uvjerenjima koja su u to vrijeme harala Zapadom. To, naravno, nije bio jedini motiv koji su istraživali u svome pisanju. Mnogi od njih također su pisali o migracijama, o tome kako im je iseljavanje u daleke zemlje obogatilo ideju doma. Neki čitatelji vjeruju da su te teme postale pomalo klišeji. Međutim, nisu svi pakistanski pisci u dijaspori podlegli impulsu da se izravno pozabave užasnim događajima 11. rujna. U svojoj četvrtoj zbirci priča pod nazivom *Insomnia* (2007.), londonski pisac kratkih priča i romanopisac **Aamer Hussein** doveo je u pitanje percepciju dihotomnog odnosa između islama i kršćanstva nakon 11. rujna.

Gledano unazad, ovi su autori postavili Pakistan na svjetsku književnu kartu i utrli put mnogima od nas koji smo došli nakon njih – u dijaspori i domovini. Kao i većina nacija, Pakistan je složena mreža kultura, iskustava i ideologija – svojevrсни mozaik. Domovina je muza piscima u dijaspori, kao i onima koji žive u domovini. Svatko od njih može polagati pravo na nju i svojim pisanjem istraživati različite dijelove ovog mozaika.“

Pročitajte i druge tekstove iz serije „Književne domovine europskih migranata“: intervju sa arabistom i prevoditeljem **Srpkom Leštarićem** (<https://kritika-hdp.hr/srpko-lestarc-u-siriji-i-nepismen-covek-ume-da-govori-knjizevnim-standardom-bar-dva-minuta/>), novinarom i Pulitzerom nagrađenim piscem **Matthieuom Aikinsom** (<https://kritika-hdp.hr/matthieu-aikins-problem-je-sto-su-nam-granice-uopce-potrebne/>) i jednim od najpoznatijih nepalskih autora **Buddhisagarom** (<https://kritika-hdp.hr/buddhisagar-o-pricama-iz-mog-kraja-rijetko-se-pisalo/>).

*Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

🕒 13. studenoga 2024.

Lora Tomaš (1981) je indologinja, prevoditeljica i urednica, autorica romana "Slani mrak" i "Papir tvoje kože".

ayesha muzaffar (<https://kritika-hdp.hr/tag/ayesha-muzaffar/>)

književne domovine europskih migranata (<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevne-domovine-europskih-migranata/>)

Lora Tomaš (<https://kritika-hdp.hr/tag/lora-tomas/>)

pakistanska književnost (<https://kritika-hdp.hr/tag/pakistanska-knjizevnost/>)

taha kehar (<https://kritika-hdp.hr/tag/taha-kehar/>)

Tema (<https://kritika-hdp.hr/tag/tema/>)

